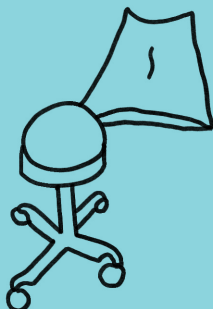
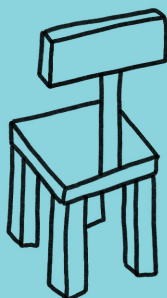
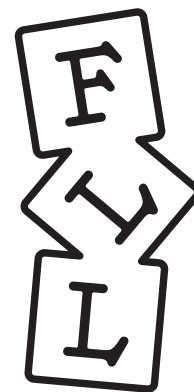

Giv plads

Fællesskab, Leg og
Læring i praksis

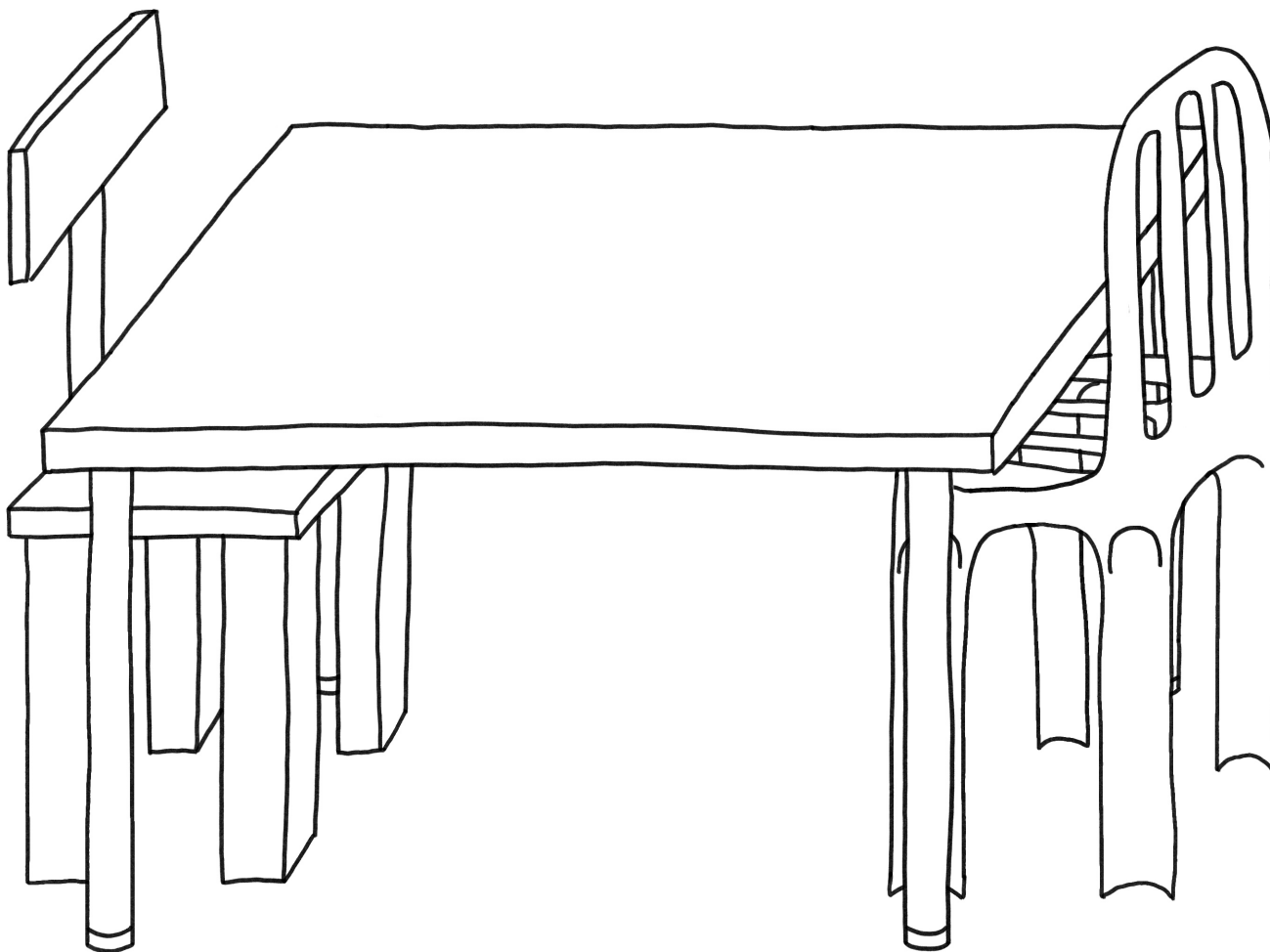

Fællesskab,
Leg og
Læring

Programbeskrivelse

Indholdsfortegnelse

Forord	7
Fællesskabende læringsmiljøer	21
Børneliv i balance	39
En styrkelse af det almene	51
Samarbejde og brobygning	73
Med blik mod fremtiden	97

Forord

Forord

I Faaborg-Midtfyn Kommune har vi spurgt os selv, hvilken skole og hvilke dagtilbud, vi ønsker at skabe i fremtiden?

Hvad er det gode børne- og ungeliv – og hvilke rammer skal vi skabe omkring det?

Svaret er enkelt:

Vi ønsker at skabe dagtilbud og skoler, hvor børn og unge dannes gennem fællesskaber, der fremmer leg, læring og trivsel.

Hvor vi skaber rammerne for, at børn og unge kommer godt ud i livet, som livsduelige, hele mennesker.

Vejen derhen kræver, at vi gør noget andet end det, vi plejer.

Det kræver et opgør i tænkningen om, at noget er specielt, og at noget andet er alment. Det kræver, at vi tilpasser rammerne, vi tilbyder børn til børnenes egne behov – og ikke omvendt.

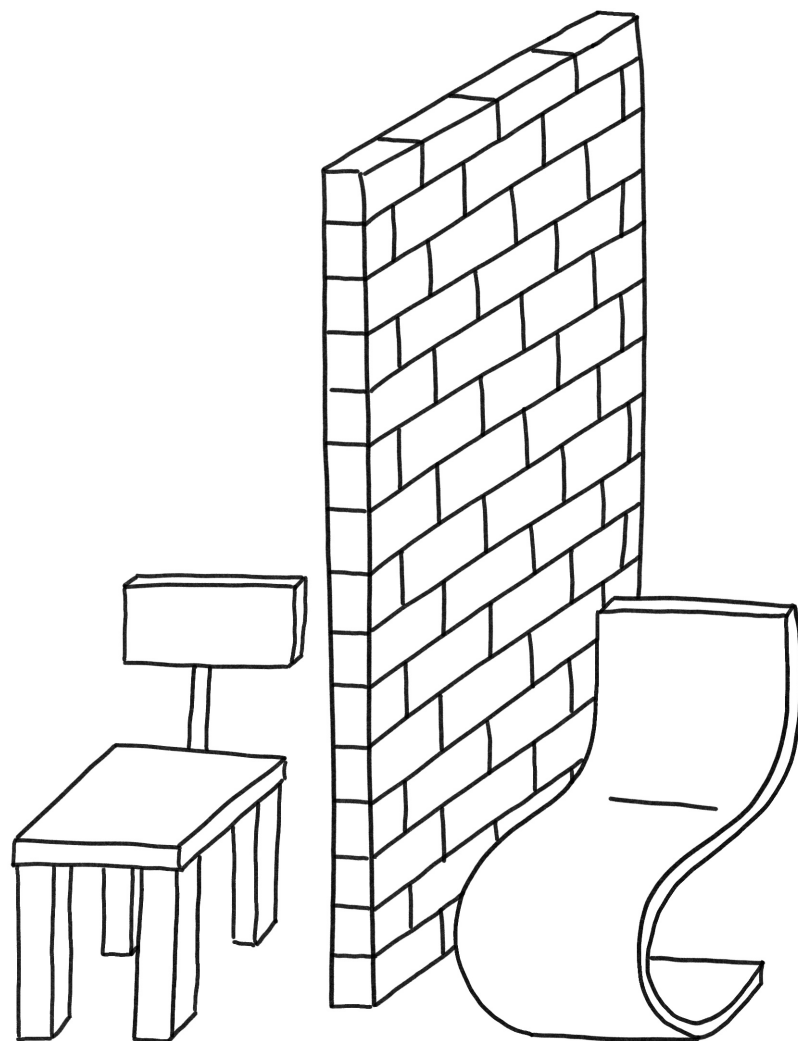
Det er den rejse, vi beskriver i denne programbeskrivelse – og vi inviterer dig til at komme med ombord.

Udgivelsen er et værktøj, der skal kunne bruges i skolen, dagtilbud, fritidstilbud og derhjemme.

Vores ønske er, at den sætter retning og inviterer til en ny måde at møde børn og unge på i vores kommune.

Programbeskrivelsen formulerer derfor en dynamisk vision, der skal leve og udvikles igennem fælles, løbende læring.

Alle er naturligvis velkomne til at læse med, men som udgangspunkt er udgivelsen målrettet fagprofessionelle, vores ledelser og forvaltningen – og kan med fordel læses i sammenhæng med Faaborg-Midtfyns Kommunes Børne- og Ungpolitik.

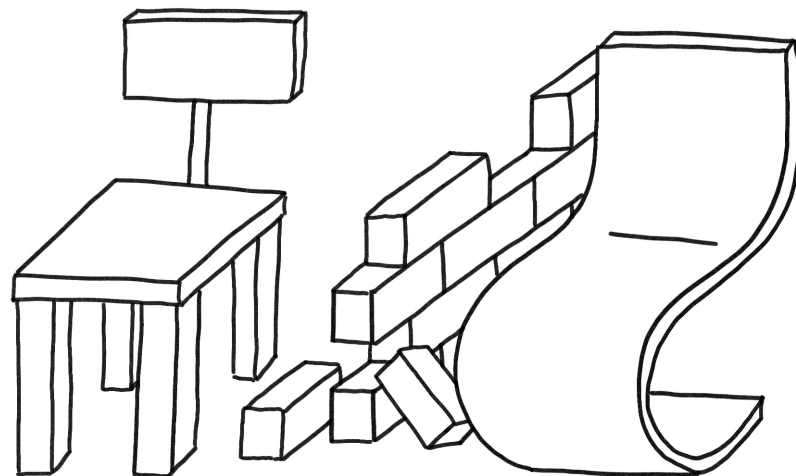
Efterfølgende vil der blive forberedt deludgivelser tilpasset forskellige målgrupper – for eksempel forældre, børn og unge og samarbejdspartnere i civilsamfundet og foreningslivet.

Programbeskrivelsen indeholder ikke en detaljeret procesplan. Men den udstikker en fælles retning, som efterfølgende udvikles og udfoldes igennem praksis.

Den skal kunne inspirere til handling og give mening til en proces, der kræver mod og indebærer forandringer – både i hverdagen og i måden, vi organiserer os på.

Frem for alt skal programbeskrivelsen give os en fælles forståelsesramme for hvordan vi sikrer det bedst mulige udgangspunkt for gode børneliv i vores kommune. Sammen.

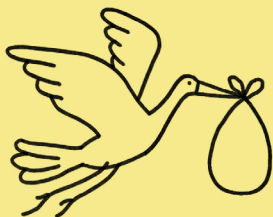
FAABORG-MIDTFYN KOMMUNE, OPVÆKST OG LÆRING
JUNI 2025

STATISTIK

Børn og unge i Faaborg-Midtfyn Kommune

Der blev født
428 børn i 2024

<18

Der bor 9.600
under 18 år

det svarer til 18%
af den samlede
befolkning
(september 2024)

Der er 1.701
børn i kommunale
dagtilbud

heraf går 20,9%
i dagpleje
(januar 2024)

I 2024 startede
der 314 elever i
børnehaveklasse
i kommunens
folkeskoler

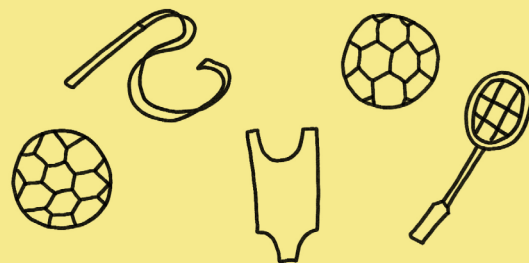
Der er 10
folkeskoler

med i alt 3.544 elever
(september 2024)

i 2023
modtog 11,3%
specialtilbud

før Fællesskabende
læringsmiljøer
(resten af Danmark i
2024 – 6,5%)

8.154 børn (0-18 år) går til
sport i lokale foreninger

De mest populære sportsgrene er fodbold,
gymnastik, svømning, håndbold og badminton.
(2024)

STATISTIK

83% af unge går videre på ungdomsuddannelser

indenfor 15 måneder efter at have
afsluttet 9. klasse

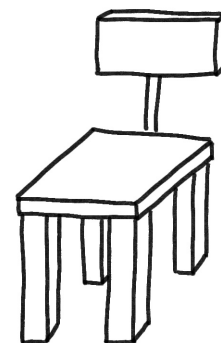
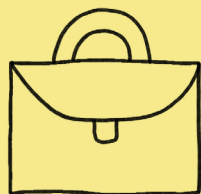

Fordele på uddannelserne:

Gymnasiale uddannelser	47,2%
Erhvervs-uddannelser	46,2%
Forberedende grunduddannelse	6,6%

56% af unge
(20-29 år) er
i arbejde

Omregnet til
fuldtidsansættelser
(2024)

"Et godt børneliv starter med, at børn og unge kan deltage i de lokale fællesskaber omkring dem.

Derfor skal vi skabe flere muligheder for deltagelse i de lokale tilbud for alle børn. Vi skal styrke leg, læring og trivsel – og åbne nye veje til et aktivt fritids- og foreningsliv.

I Faaborg-Midtfyn Kommune skal vi understøtte de almene fællesskaber og sikre, at skoler og dagtilbud tilpasser sig børns behov – ikke omvendt."

Fællesskabende Læringsmiljøer

fra vision til praksis

Deltagelsesmuligheder for alle

Det er igennem deltagelse i sociale fællesskaber, vi spejler og udvikler os som mennesker. Det gælder også børn og unge. Alle børn leger, lærer og interagerer socialt på hver deres måde – og alle børn og unge har brug for at være en del af et fællesskab.

Med Fællesskabende læringsmiljøer vil vi arbejde for, at flest mulige børn kan tage aktiv del i de almene fællesskaber i lokale skoler og dagtilbud i Faaborg-Midtfyn Kommune som ramme for læring og personlig dannelse.

Det indebærer et skift fra *inklusion* til *deltagelse*. Hvor inklusion indebærer fokus på det enkelte barns forudsætninger for at være del af det bredere fællesskab, handler deltagelse i stedet om de rammer, fællesskabet tilbyder børn.

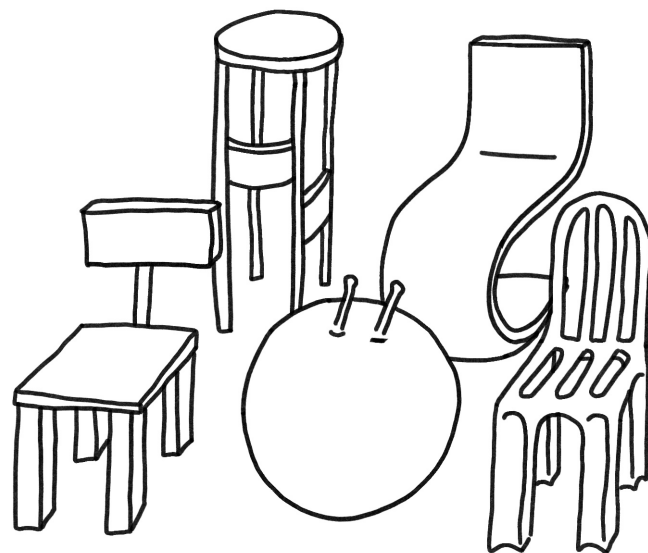
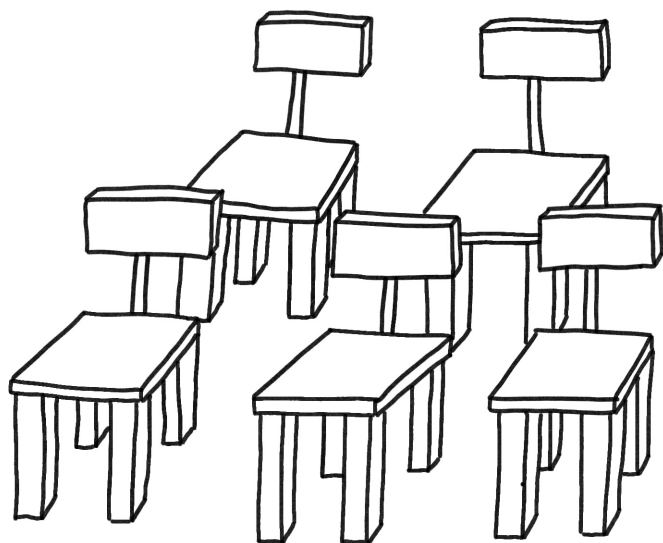
Forandringen stiller store krav til vores organisation og måden, vi udvikler vores fælles pædagogiske og didaktiske praksis som ramme for læringsfællesskaber. Det kræver, at vi arbejder systematisk med at styrke den enkelte medarbejders kompetencer for at danne rammer for læring for alle børn.

Frem for alt skal forandringen ske i tæt samspil med børnene, de unge, deres forældre og deres lokalmiljøer - og i samarbejdet mellem pædagogiske medarbejdere i skoler, dagtilbud og ungdomsuddannelser, samt forvaltningen og politikere, faglige organisationer og civilsamfundet.

På den måde frigør vi børns faglige, sociale og personlige potentialer og giver dem det bedst mulige udgangspunkt for sunde, meningsgivende liv og dannelse som aktive samfundsborgere.

I Faaborg-Midtfyn Kommune
betyder det, at det er vores dag-
tilbud og skoler, der skal tilpasse
sig børnenes behov - ikke omvendt.

Vi kalder tilgangen
Fællesskabende læringsmiljøer

Hvad betyder det i børns dagligdag?

En ting er visioner, politiske hensigtserklæringer, kapacitetsudvidelser og kompetenceløft. Noget andet er den dagligdag, der møder elever i deres børne- og ungdomsliv.

Først og fremmest – den lokale, almene skole skal kunne omfavne flest mulige børn i den daglige undervisning. Det gælder også børn med særlige behov. Undervisningsformerne skal derfor tilpasses og udvikles, så de ikke ekskluderer børn, der har andre forudsætninger for og veje til læring end flertallet.

Det indebærer en erkendelse af, at der er andre veje til læring end traditionel tavleundervisning, og at sanselige, kreative og relationelle egenskaber er relevante for læring på lige fod med de kompetencer, der ellers vægtes højt i det traditionelle skolesystem.

Det betyder, at undervisningen skal kunne differentieres i den enkelte klasse, og der vil være stor pædagogisk – og ikke kun didaktisk – fokus på alles deltagelse i læringsfællesskabet og dermed også relationelle – og ikke kun faglige – dynamikker i undervisningen.

I nogle situationer kan det være givtigt med mellemformer, hvor børn deltager i det almene læringsfællesskab i det omfang, der er mest hensigtsmæssigt for dem, og derudover – i et så lille omfang som muligt – modtager yderligere undervisning tilpasset deres specifikke behov.

Dette skal som udgangspunkt kun ske, hvis det vurderes som den bedste vej til læring og trivsel for det enkelte barn – ikke som en nødløsning i en almen undervisningssituation, der ikke fungerer. Børns forskellighed skal være en styrke, ikke en hæmsko, for den almene, fælles undervisning.

Fællesskabet starter i dagtilbud

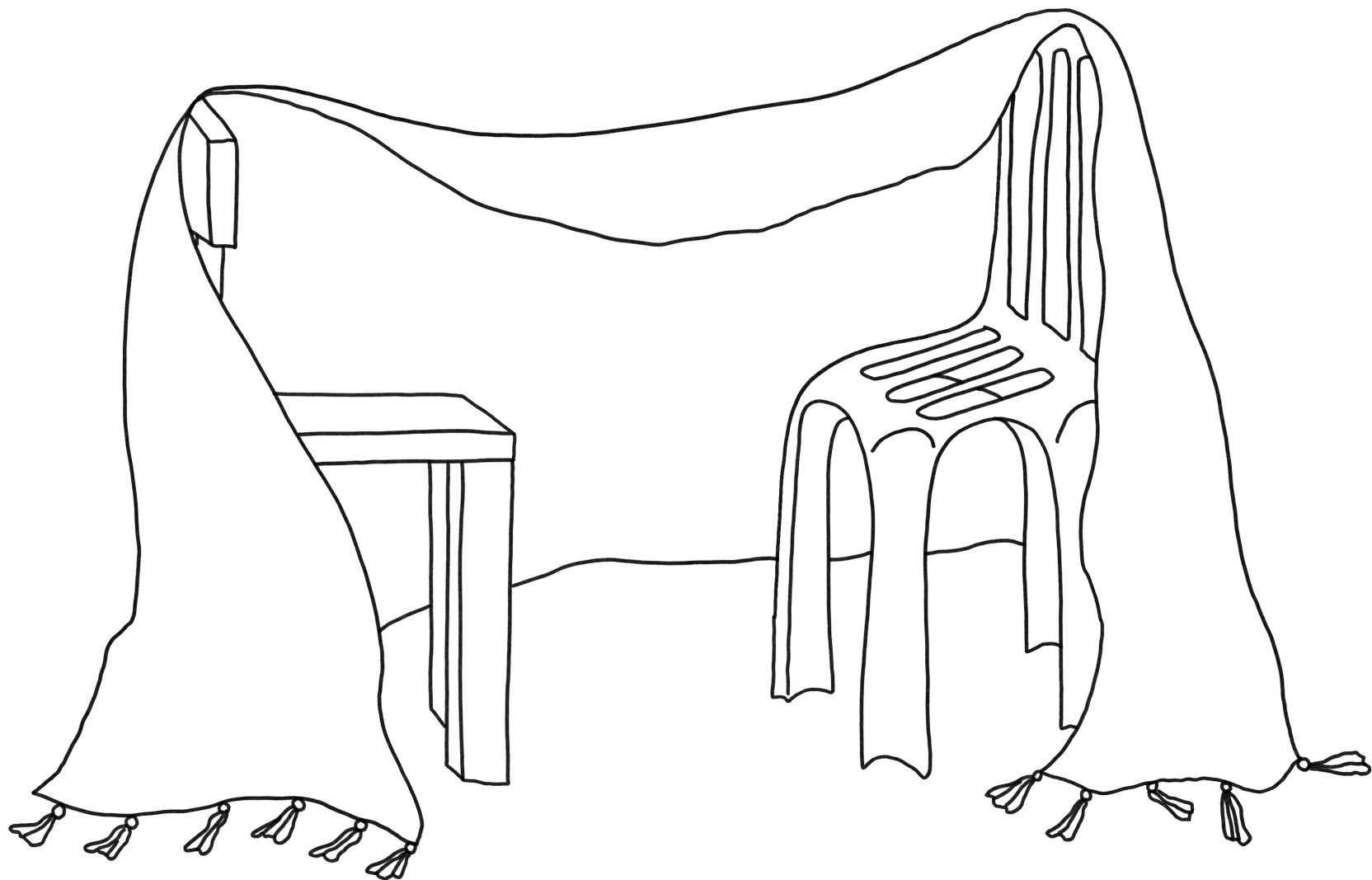
De sproglige og relationelle kompetencer, børn udvikler igennem leg og læring i dagtilbud, danner direkte grundlag for de senere sociale og faglige fællesskaber i den almene skole. Det er samtidig også ofte i dagtilbud, at mulige udfordringer i forhold til læring og trivsel først identificeres.

På den baggrund har dagtilbud landet over – blandt andet med afsæt i dagtilbudsreformen fra 2017 – i flere år arbejdet med fokus på fællesskaber som den centrale løftestang for børns leg, læring og trivsel. Der er dermed et stærkt eksisterende udgangspunkt for etableringen af Fællesskabende læringsmiljøer på tværs af dagtilbuddene i Faaborg-Midtfyn Kommune.

Det udgør samtidigt et direkte afsæt for den metodiske sammenhæng og systematik i måden, skoler og dagtilbud fremadrettet kan arbejde med Fællesskabende læringsmiljøer. Denne sammenhæng forstærkes yderligere igennem uddannelsesforløbet *'Fællesskabende lege og læringsmiljøer'*, der er finansieret gennem opkvalificeringspuljen på dagtilbud og gennemføres i samarbejde med professionshøjskolen UCL.

Forløbet, der forventes afsluttet i efteråret 2026, er centreret omkring de fysiske rammer og børns stemme i udviklingen af lege- og læringsmiljøer i kommunens dagtilbud, og afvikles med deltagelse af i alt ca. 100 medarbejdere.

Samtidig er der fra politisk hold fokus på yderligere løbende styrkelse af kommunens dagtilbud – særligt i forhold til tematikker som forebyggelse, sprogstimulerende læringsmiljøer samt samarbejde og relationel kapacitet i forbindelse med overgange.

Sådan gennemfører vi forandringen

Over de kommende år vil vi derfor skabe de nødvendige strukturelle, pædagogiske og didaktiske rammer for, at vores almene skoler kan udgøre det lokale undervisningstilbud for alle børn.

Forandringen gennemføres ved at vi:

- ★ omlægger ressourcer fra special- til almenområdet for at styrke lokale skoler og dagtilbud.
- ★ løfter kompetencerne i vores faglige miljøer, så medarbejdere har de nødvendige pædagogiske og didaktiske forudsætninger for at sikre børns deltagelse i fælles læringsmiljøer.

- ★ systematiserer vores arbejdsrutiner og interne samarbejde – for eksempel i forhold til kommunikation med forældre samt møde- og referatstruktur – så vi sikrer fælles fremdrift og metodeudvikling
- ★ formulerer et grundlag for forældresamarbejde omkring øget deltagelse, hvor forældre inddrages som partnere, ikke modtagere, i en proces baseret på tillid og gensidige forventninger.
- ★ omstiller pædagogisk-psykologisk rådgivning til at have endnu mere fokus på understøttelse af lokal pædagogisk praksis og læringsfællesskaber snarere end den enkelte elev.

”Jeg er stolt over den store inddragende proces, resultatet og engagementet, der er en del af skabelsen af Fællesskabende læringsmiljøer. Det er ikke en lille bedrift.

Allermest stolt er jeg over det børnesyn, der træder mere og mere tydeligt frem fra vores arbejde. At alle børn kan bidrage og kommer med deres særlige ressourcer.

At vi ikke skaber lykkelige mennesker ved at presse børn igennem en foruddefineret form.

Der er ro og enighed omkring retningen. Tilbage står det egentlige arbejde, som skal gøre, at drengen i 2. klasse og pigen i 5. kan blive sammen med deres venner, fordi vi bygger et andet skoletilbud til dem.”

Børneliv i balance

Salamanca- erklæringen

Alle børn har en grundlæggende ret til uddannelse og skal have mulighed for at opnå og opretholde et acceptabelt læringsniveau.

Ethvert barn har unikke egenskaber, interesser, evner og læringsbehov.

Uddannelsessystemer og uddannelsesforløb skal indrettes og iværksættes på en sådan måde, at de tager hensyn til de store forskelle i egenskaber og behov.

De, der har særlige uddannelsesmæssige behov, skal have adgang til almindelige skoler, som skal være i stand til at imødekomme deres behov ved at anvende en pædagogik, der er centreret omkring det enkelte barn.

Almindelige skoler, som har denne inklusive orientering, er det mest effektive middel til at skabe trygge fællesskaber, bygge det inklusive samfund og opnå uddannelse for alle: desuden giver de langt de fleste børn en ordentlig uddannelse og forøger dermed hele uddannelsessystemets effektivitet og ressourceudnyttelse.

KILDE: SALAMANCA-ERKLÆRINGEN, 1994

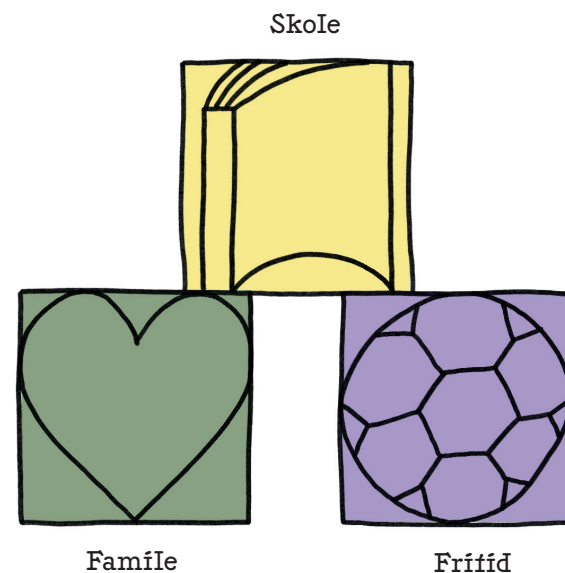
Gode og hele børneliv

Etableringen af Fællesskabende læringsmiljøer taler ind i en overordnet målsætning om at skabe de bedst mulige rammer for børne- og ungeliv i Faaborg-Midtfyn Kommune.

Vi tror, at et godt børneliv er et liv i balance. Balance mellem familie, fritid og skole, mellem personlig udvikling og faglig læring – og mellem individuel og fælles udfoldelse.

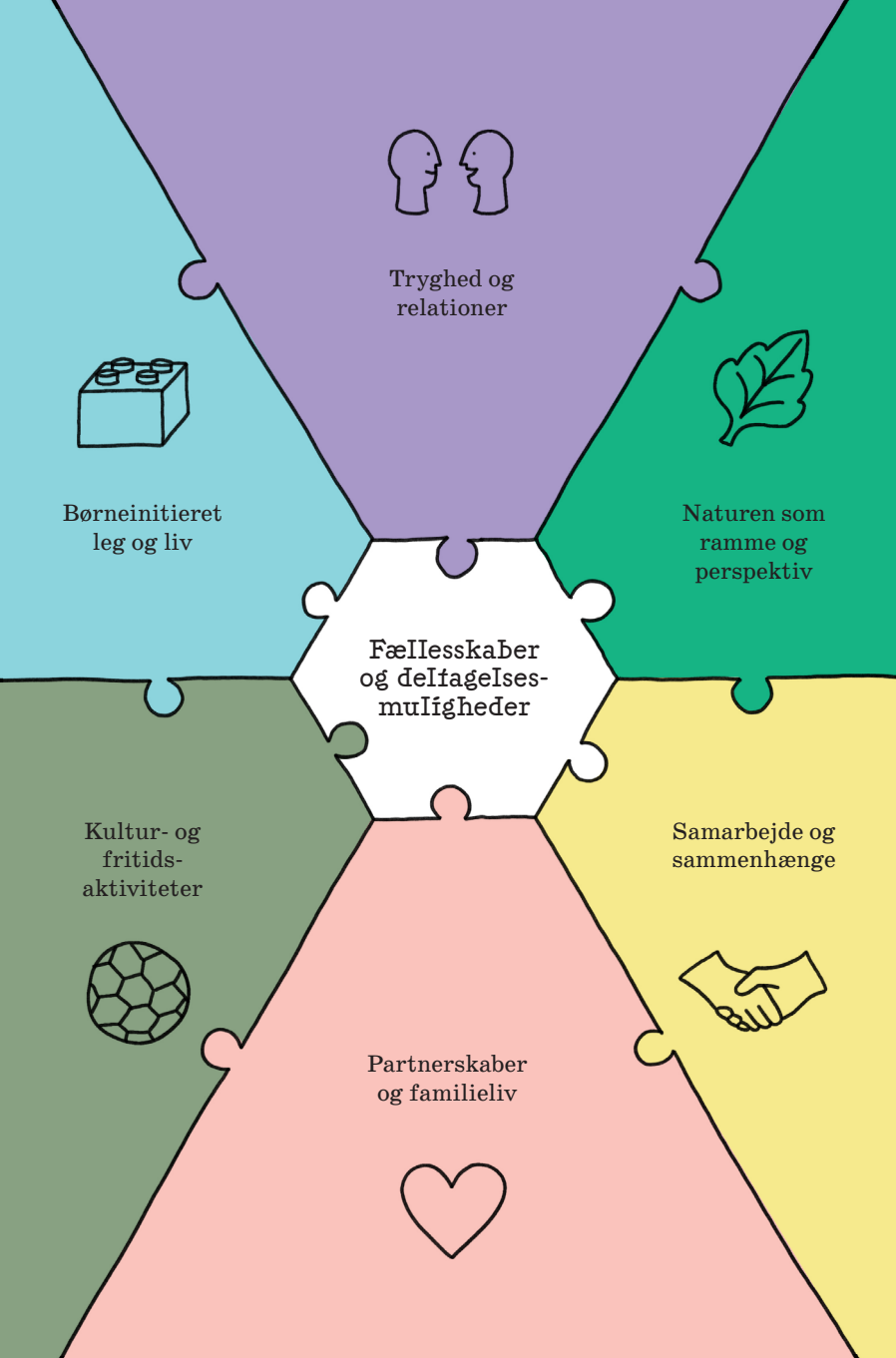
Det enkelte barn skal have mulighed for læring, tryghed og deltagelse i meningsfyldte og positive sociale fællesskaber – uanset deres faglige og personlige forudsætninger.

Derfor ønsker vi at sikre balance, trivsel og personlig udvikling i børns liv igennem sunde familierelationer, et aktivt fritidsliv og Fællesskabende læringsmiljøer i skolen.

Det er netop i samspillet mellem de tre arenaer, at der kan skabes balance i det enkelte barns liv, og det er derfor også herigennem, at man kan forebygge væsentlige risici for personlig og faglig mistrivsel.

Det understreger behovet for et helhedsbaseret perspektiv på børns liv og læring, der bygger på sammenhæng mellem skole, hjem og

fritid – og som bygger bro i overgangen mellem dagtilbud, skole og ungdomsuddannelser.

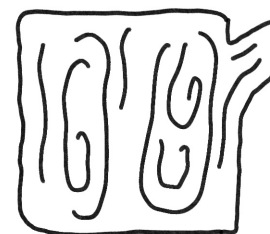
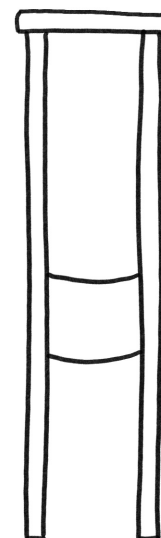
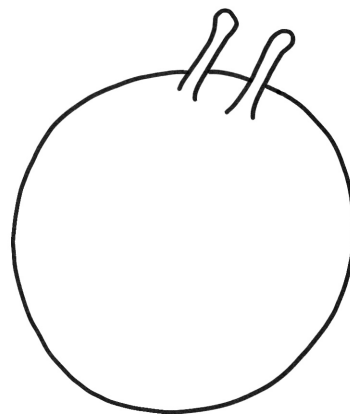
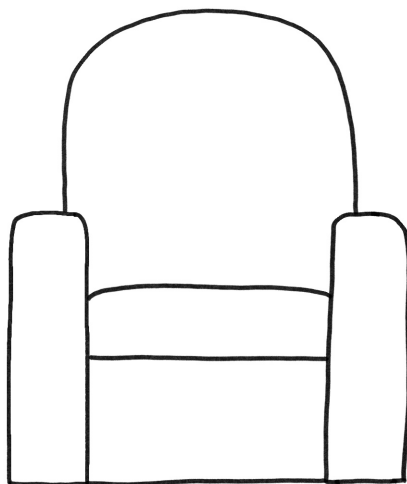
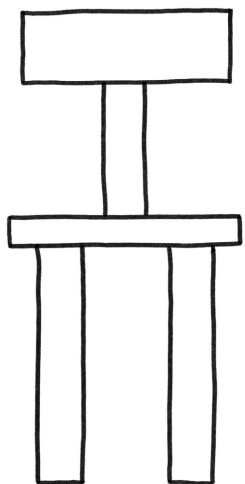
Fra forvaltning, skoler, dagtilbud og SFOer til forældre og foreninger - vi er partnere i et fælles projekt, der handler om at sikre de bedst mulige lokale rammer for hele børneliv i vores kommune.

Ved at give børn og unge den bedst mulige start på livet, kan vi sikre et godt udgangspunkt for deres senere uddannelse, arbejde og familieliv som livsduelige, dannede mennesker, der kan og vil tage aktiv del i det omgivende samfund.

Det er derfor afgørende, at vi også udvikler solide og selvforstærkende tværgående samarbejder i lokalmiljøet – for eksempel med sportsklubber og andre civilsamfundsaktører. Fællesskaber lever nemlig ikke kun i skolen.

"Vi skal turde gøre op med et snævert læringsparadigme, der nogle steder præger folkeskolen. Vi skal tilrettelægge en dagligdag, der passer til alle vores børn, så de oplever, at de lykkes og er noget værd.

Det allervigtigste er, at vi danner og uddanner børn og unge til fremtiden, og det kræver at vi løfter blikket og ser skolen i sammenhæng med det samfund, der omgiver os."

**En styrkelse
af det almene**

Det politiske grundlag: styrkelse af deltagelse og fællesskaber

Etableringen af de Fællesskabende læringsmiljøer er allerede i gang, og sker med solid politisk opbakning.

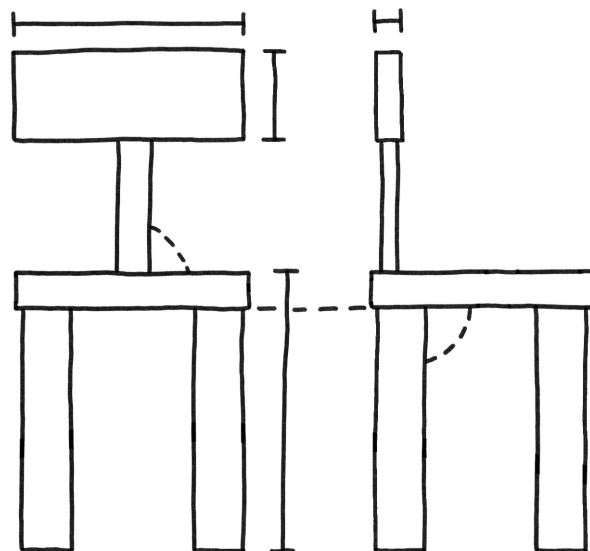
I 2023 vedtog Kommunalbestyrelsen i Faaborg-Midtfyn Kommune således en

”ændring af rammer og organisering for specialklasser, mellemformer samt understøttelse af udviklingen af fællesskabende læringsmiljøer på skolerne med sigte på at udvikle læringsmiljøerne i folkeskolerne for at øge elevernes faglige og sociale trivsel samt tilbyde flere elever det rette undervisningstilbud i deres nærmiljø”.

KILDE: KOMMUNALBESTYRELSEN, FAABORG-MIDTFYN
KOMMUNE, 13. SEPTEMBER 2023

I praksis betyder det, at størstedelen af de midler, der ville være blive tildelt specialtilbud, i stedet tilføres de lokale almene skoler. Derved opnås der basis for lokale kompetenceløft og kapacitetsudvidelse så vi sikrer, at det almene fællesskab kan danne ramme for flest mulige børns trivsel og uddannelse.

Første trin i processen var etableringen af pilotprojekterne på Tre Ege Skolen, Øhavsskolen og Nørdagerskolen i 2021-23.

"Det tiltag, der er sat i gang på skolerne, er en løbende forandring, der vil ske hen over tid. Resultaterne vil ikke opstå fra den ene dag til den anden – der vil være udfordringer, der skal løses både i det enkelte klasserum, men også på skole- og kommuneniveau.

Det vigtige er, at vi holder fast i at vi er på vej, at vi bevæger os og ikke står stille – og at vi er åbne for at kunne drøfte, hvordan vi bedst støtter hinanden i arbejdet."

Tre Ege Skolen, Øhavsskolen og Nordagerskolen

I 2021-23 blev der oprettet pilotprojekter på tre skoler i Faaborg-Midtfyn Kommune - Tre Ege Skolen, Øhavsskolen og Nordagerskolen. Målet var at afprøve og udvikle Fællesskabende læringsmiljøer i praksis – med fokus på deltagelse, trivsel og fastholdelse af børn i almenområdet.

Arbejdet tog afsæt i konkrete prøvehandler med udgangspunkt i børn, der befandt sig i en gråzone mellem almen- og specialområdet. Teams omkring disse børn arbejdede med tæt og systematisk justering af læringsmiljøet – fx ved at tilpasse klasseorganisering, etablere tydelige overgange og

Skoleleder på Tre Ege Skolen

"Det, der lykkedes her, var ikke en mirakelkur. Det var benhårdt, fælles arbejde – men det viste os, at det kan lade sig gøre."

strukturere undervisningen i korte sekvenser med planlagte pauser. Udgangspunktet var: hvad skal vi som professionelle gøre anderledes for at skabe bedre deltagelsesmuligheder?

Forandringerne krævede en tydelig ledelsesindsats. Skoleledelsen rykkede tættere på praksis, deltog i læringsmøder og sikrede, at aftaler blev forankret og fulgt op. Det blev tydeligt, at stærkt teamsamarbejde og en fælles praksis – frem for individuelle præferencer – var afgørende. Medarbejderne blev opfordret til at åbne deres praksis og dele erfaringer, og succeser i én klasse blev systematisk bragt videre til andre.

Erfaringerne viser, at udviklingen af deltagelsesbaserede fællesskaber kræver både langsigtet vedholdenhed og konkrete, små skridt. Det forudsætter fælles retning, tid til samarbejde og en ledelse, der både sætter rammer og går foran. Det kræver også, at hele perso-

nalet – på tværs af dagtilbud og skoler – arbejder ud fra et fælles børnesyn og har modet til at justere egen praksis for fællesskabets skyld.

I den sammenhæng forstår vi kvaliteten af vores fælles praksis som en tydelig sammenhæng imellem form, indhold og mål i vores tilbud til børn og unge. Det er et dynamisk begreb, der forudsætter løbende udvikling og dialog mellem ledere, medarbejdere, forvaltningen, politikere, forældre og børnene selv.

Kvalitetsudvikling er dermed en proces, hvor der skal være plads til udvikling undervejs – og plads til at begå fejl og lære af dem. Det er nemlig ikke kun børnene, der lærer bedst i fællesskab.

Vores ambitioner understøttes direkte i forhold til både tematik og struktur af den aftale om kvalitetsløft i folkeskolen, der blev vedtaget af Folketinget i foråret 2024. Aftalen muliggør større lokal indflydelse på læreplaner og undervisningsstruktur. Det samme er muligt på dagtilbudsområdet.

METTE HEJESSEN

Områdeleder Børneområde Nord

"Vi er nødt til at være vedholdende og arbejde systematisk med en tydelig fælles retning på tværs af skoler og dagtilbud. Det stiller både krav til os som ledere, til vores samarbejde med forældre – og til måden, vi inddrager børns egne perspektiver."

Fra øget segregering til styrkelse af det almene

I tillæg til det pædagogiske og didaktiske potentiale i deltagelsesbaserede læringsfællesskaber, kan vi også se, at der er en direkte – og selvforstærkende - negativ sammenhæng mellem andelen af børn i specialtilbud og de ressourcer, der tilføres den almene skole.

Jo flere børn segregeres i specialtilbud, jo mere belaster disse tilbud kommunale budgetter, hvilket betyder, at ressourcerne i den almene skole gradvist udhules – og at der dermed overføres flere børn til specialtilbud.

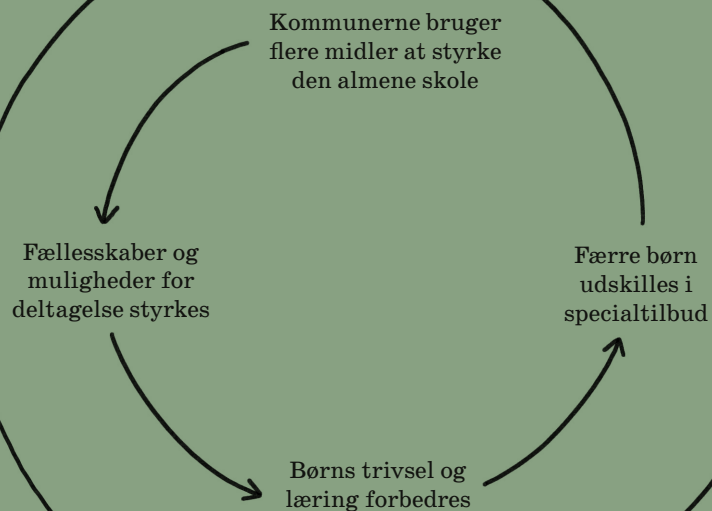
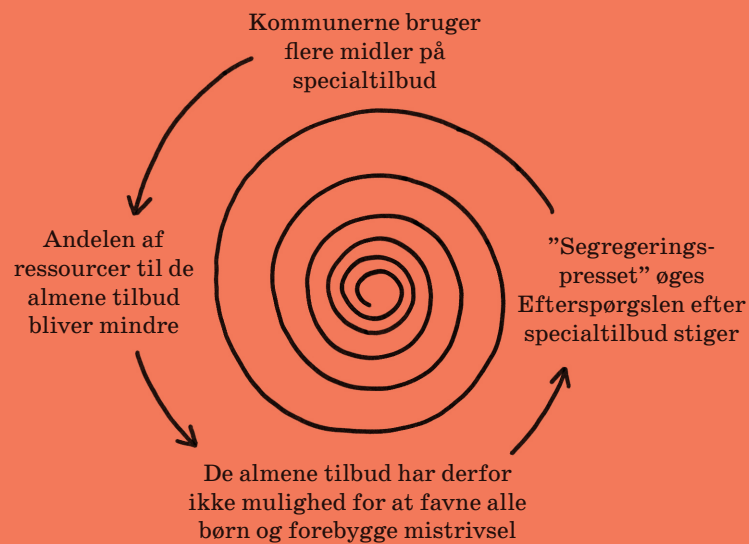
Samtidig viser data, at andelen af børn, der tilbagesendes til almene tilbud, falder. Elever, der overføres til specialtilbud, ender dermed ofte med at blive der i resten af deres skolegang.

Vi kan også se, at udfordringen rækker langt videre end folkeskoleårene – der er markant færre børn i specialtilbud, der afslutter en ungdomsuddannelse fire år efter 9. klasse, end børn fra den almene skole.

Det er en udfordring, der ses landet over. I skoleåret 2023-24 var 6,9% af elever på landsplan i specialtilbud eller specialklasser – hvilket kostede mere end 25% af det samlede skolebudget (KL 2025).

Ved at udskille elever i specialtilbud forringes mulighederne for gode børne- og voksenliv for den enkelte og rammerne for det samlede fællesskab. Det kan – og må – vi ikke acceptere.

Fra en negativ spiral til en positiv proces

"Med Fællesskabende læringsmiljøer kommer vi i Faaborg-Midtfyn til at insistere på, at så mange børn som muligt skal have mulighed for at deltage i det almene fællesskab.

Det handler både om at skabe læringsmiljøer, der har høj faglig kvalitet – og om at styrke medarbejdernes og skoleledelsernes deltagelsesforståelse og dermed også deres mulighed for at skabe mangfoldige fællesskaber."

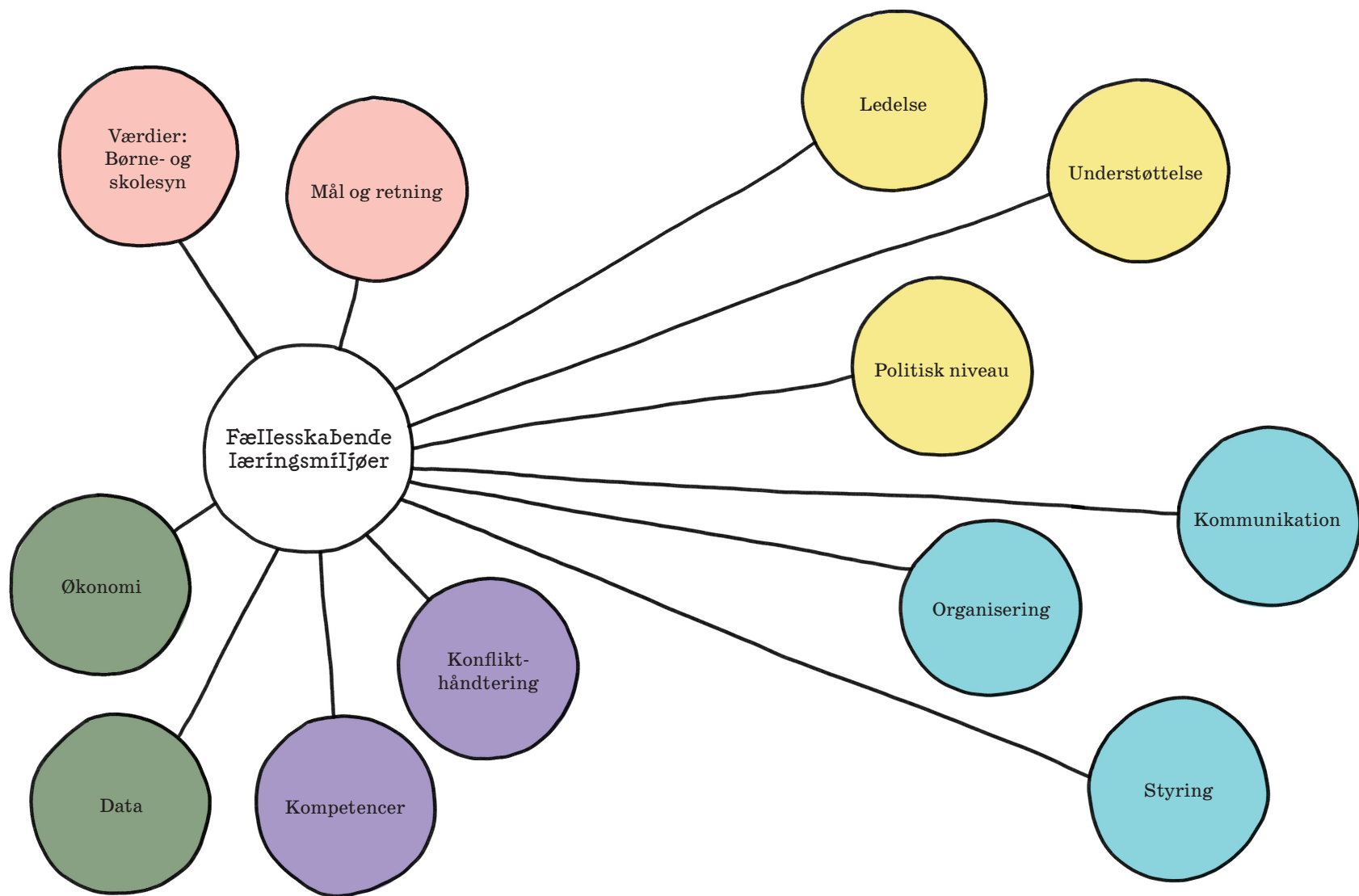
Samarbejde og brobygning

Samarbejde og Brobygning

Visionen om Fællesskabende læringsmiljøer forudsætter en stærk sammenhæng mellem de forventninger, muligheder og fællesskaber, der møder børn i dagtilbud, i skolen og i fritiden.

Det stiller store krav til det interne samarbejde mellem forvaltning, skoler, SFOer og dagtilbud samt pædagogisk-psykologisk rådgivning – og også til måden, vi samarbejder med forældre. Det gælder både i forhold til overgange og tidlige indsatser, men også i forhold til kvalitet og konsistens i det daglige arbejde.

Det forudsætter, at vi på tværs af skoler, institutioner og forvaltning udvikler en fælles kultur, sprog og metode for hvordan vi arbejder med fællesskaber og deltagelse.

En metode, der er præget af fælles systematik, konsistens og løbende kvalitetsudvikling – og en tydelig rolle- og opgavefordeling på tværs af institutioner og områder.

Det gælder både i forhold til vores pædagogiske og didaktiske faglighed, men også i processuel forstand – for eksempel i forhold til hvordan vi afholder møder, tager referat og opsamler (og deler) erfaringer – og i forhold til vores samarbejde med forældre, hvor der skal være særlig fokus på konsistens i vores tværgående kommunikation.

Derfor skal vi også have fokus på at hjælpe nye kollegaer, så de introduceres til metode, sprog og kultur i vores praksisfællesskab som aktive værktøjer i det daglige arbejde.

Ligeledes skal vi også udvikle kompetencer på tværs af organisationen og dermed udbygge den fælles vidensbank igennem løbende erfaringsudveksling.

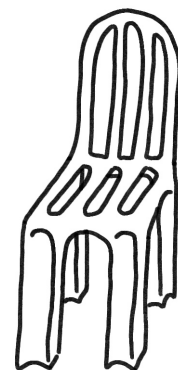
Det stiller samtidigt krav til forvaltningen som en central samarbejdspart, der både kan skabe fælles retning samt opsamle og udbrede erfaringer undervejs.

Vi skal være hinandens partnere i processen og i fællesskab skabe et rum og sprog for faglig udvikling, der tager afsæt i nysgerrighed, fleksibilitet og faglig kvalitet. Det forudsætter, at vi er modige, vedholdende og omstillingsparate – og klar til at gå nye veje.

Først og fremmest skal vi anerkende, at vi kun kan skabe de rigtige rammer for gode børne- og ungeliv i vores kommune, hvis vi arbejder **sammen**.

"Alle børn har forskellige styrker at byde ind med til fællesskabet.

Derfor er samspillet mellem lærere og pædagoger, og måden vi gør brug af hinandens kompetencer, meget vigtig i forhold til at udvikle læringsrum, der passer til alle børn."

Fællesskabende Pædagogisk-Psykologisk Rådgivning

Samspillet mellem pædagogisk-psykologisk rådgivning (PPR), dagtilbud og skoler er centralt, når deltagelse gennem fællesskabende læringsmiljøer skal fremmes.

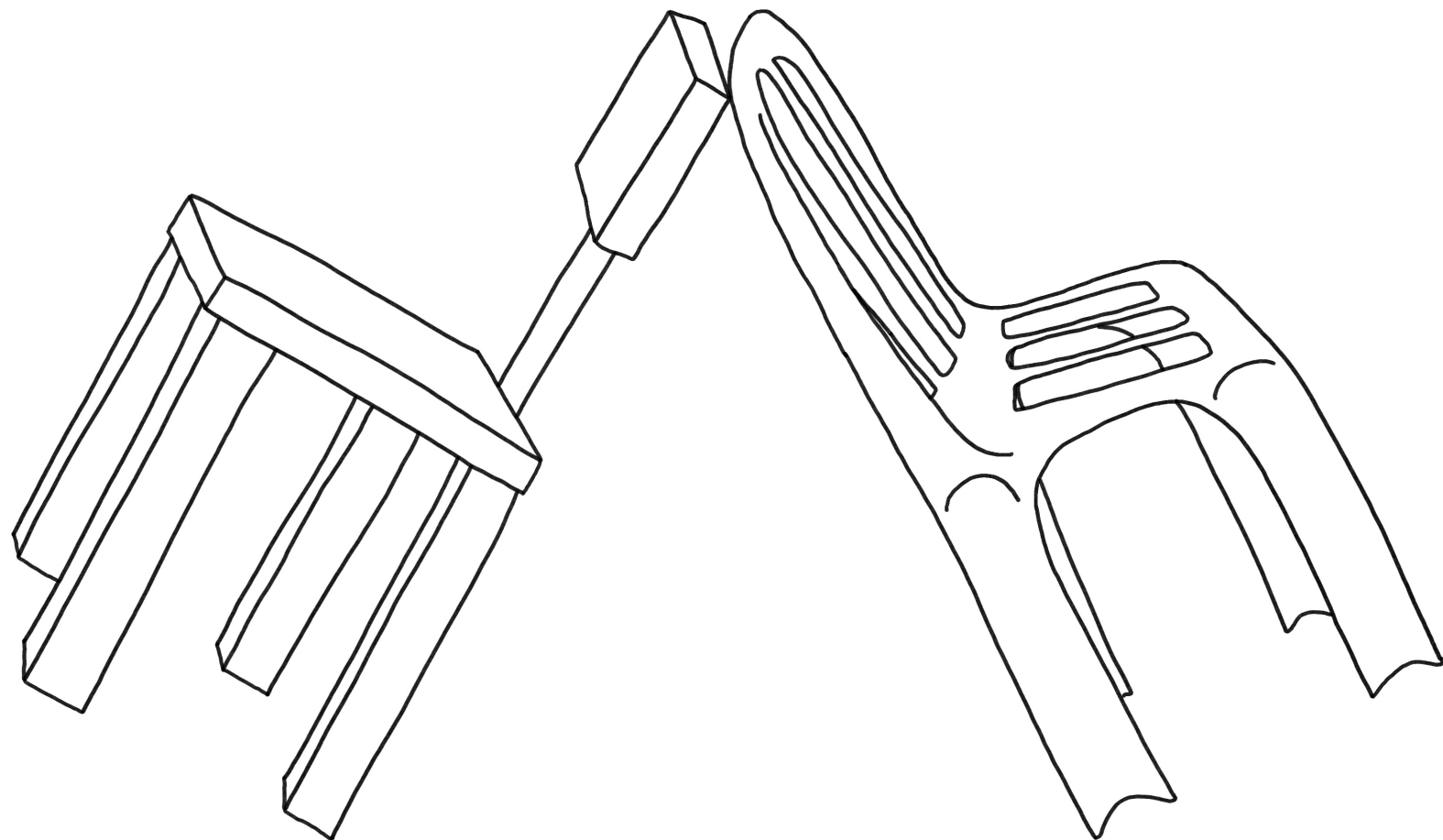
I Lillehammer i Norge er skolevæsenet over en årrække styrket gennem fokus på øget deltagelse og omlægning af ressourcer fra special til alment. Det er bl.a. herfra, vi i Faaborg-Midtfyn har hentet inspiration til Fællesskabende Læringsmiljøer.

Erfaringer fra Lillehammer viser, at bevægelsen fordrer en udvikling, hvor den specialiserede rådgivning fungerer som reflektionspartnere for medarbejdere i dagtilbud og skoler i forhold til den pædagogiske praksis.

På den måde bliver PPR en løbende med-facilitator af udviklingen af de fællesskaber og den faglige organisation, der møder børnene i skole og dagtilbud. Det understøtter dermed en fælles bevægelse fra fokus på individuel støtte til løsninger med afsæt i klassefællesskabet og konteksten for det enkelte barns deltagelse.

Fællesskabende læringsmiljøer som bevægelse skal understøttes af PPR i form af specialiseret og praksisnær sparring med det pædagogiske personale. Det stiller krav til både systematik og fælles læring, så metoder kan udvikles og udbredes – særligt i forhold til overgange og tidlige indsatser.

Samarbejdet med PPR tilpasses løbende og fleksibelt til lokale behov i dagtilbud og skoler med sigte på at styrke deltagelsesmulighederne for alle børn. Herved sikrer vi, at den pædagogisk-psykologiske rådgivning tager afsæt i udvikling af lokal pædagogisk praksis, og at indsatser løbende tilpasses konkrete lokale behov og opgaver.

Erfaringer fra dagtilbud

I Faaborg-Midtfyns dagtilbud arbejdes der allerede systematisk med fællesskabende lege- og læringsmiljøer. Det sker med afsæt i et børnesyn, hvor alle børn gør det bedste, de kan – og hvor det er de voksne, der skal justere praksis for at skabe deltagelse.

Det betyder, at personalets pædagogiske positionering er altafgørende – især i forhold til hvordan vi bevidst arbejder med vores rolle i børns fællesskaber som deltagere, guider eller observatører for at sikre, at alle børn kan være med.

Den proces understøttes direkte af ledelsesmæssige greb, som skaber en fælles forståelse og metode. Det er en strategisk prioritet, at alle arbejder ud fra samme børnesyn og med fællesskaber som den centrale pædagogiske

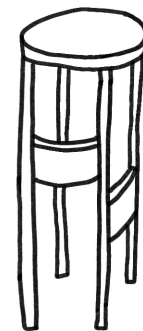
ramme – og det kræver, at ledere rykker tæt på den daglige praksis.

Vi ved, at overgange er afgørende – at der skabes tryghed og kontinuitet igennem en naturlig ramme for børn og personales bevægelse på tværs af dagtilbud og skoler. Det er dermed også vigtigt med fællesskaber på tværs. Fx er læsemakker-ordninger, morgensamlinger og fælles arbejdsdage med til at styrke relationer mellem børn – og mellem forældre.

En central faktor i forhold til etableringen af stærke fællesskaber er samtidig den fysiske indretning, hvor materialer er tilgængelige, rum inviterer til leg, og der skabes ro og struktur for børn med særlige behov.

Erfaringen viser, at udviklingen af Fællesskabende læringsmiljøer i dagtilbud kræver vedholdenhed, systematik og en tydelig ledelsesindsats. Det er ikke en hurtig løsning, men en løbende proces, hvor børnesynet er det afgørende samlende kompas.

"Det handler om at skabe deltagelsesmuligheder – uanset om barnet er to år eller går i 2. klasse. Vores børnesyn skal være den røde tråd hele vejen."

Forældresamarbejde

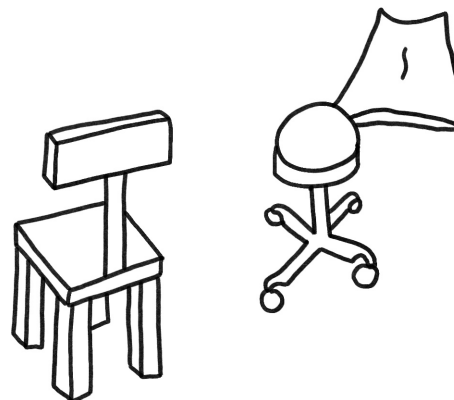
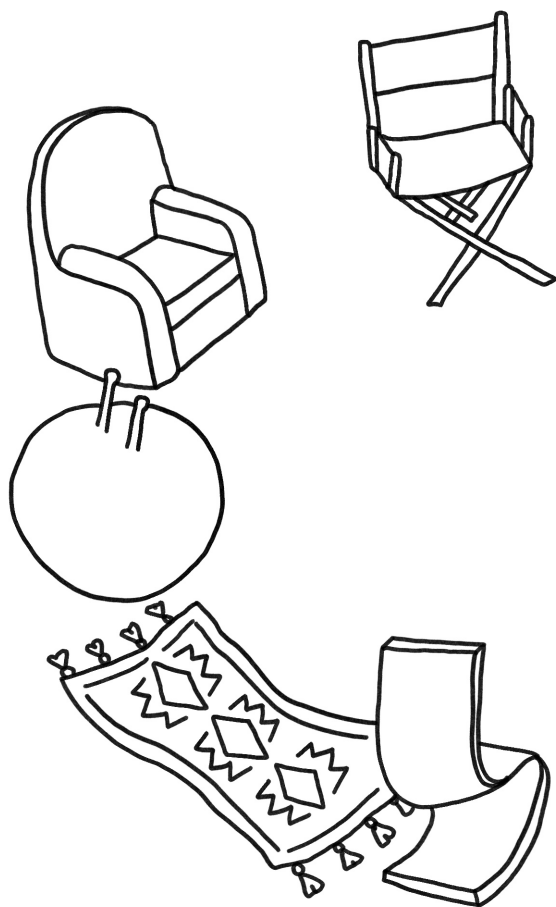
Forældre og børns stemmer skal kunne mærkes hele vejen igennem processen, og deres erfaringer tages alvorligt. Vi skal turde have gensidige forventninger til hinanden og stille krav til samarbejdet.

Ligesom det almene fællesskab i skoler og dagtilbud skal kunne rumme børn og deres forskelligheder, er det også vigtigt, at forældresamarbejdet omfavner forældre med forskellige tilgange til og forudsætninger for deres børns deltagelse i skole- og institutions-sammenhænge.

Det kræver tillid – og en fælles accept af, at den tager tid at opbygge. Frem for alt handler det om en forståelse af, at vi er hinandens forudsætning for at lykkes – og at jo tættere vi samarbejder, jo bedre rammer kan vi tilbyde børn i deres hverdag.

Det betyder også, at systematik og konsistens i måden, skoler og dagtilbud kommunikerer med forældre, bliver afgørende. Dette gælder både i forhold til det daglige samarbejde i skoler, SFOer og dagtilbud og i forhold til formelle strukturer som skolebestyrelser og forældreråd.

Kun på den måde kan vi i fællesskab sikre, at børn bliver mødt med den nødvendige struktur og sammenhæng i deres hverdag, der kan give dem det bedst muligt afsæt til resten af livet.

Samarbejde med civilsamfundsaktører

Det omgivende lokalsamfund kan spille en afgørende rolle i børns fællesskaber og udgør derfor en stor del af den sociale kontekst for Fællesskabende læringsmiljøer. Relationer bæres med ind i skolen fra fritidslivet og omvendt – og således kan en dansktime blive påvirket direkte af noget, der skete på fodboldbanen dagen før.

Samtidig er særligt mindre børn og deres familier ofte tæt forbundne med det omgivende lokalsamfund. Både i forhold til for eksempel legepladser og grønne områder, men også i forhold til aktiviteter arrangeret af foreningsliv, biblioteker med videre.

Derfor bør vi arbejde proaktivt for at skabe balance og sammenhæng i børns liv gennem stærke forbindelser til lokale civilsamfunds-

aktører. Det gælder for eksempel lokale sportsklubber og kulturaktører – her er Den Kulturelle Rygsæk et glimrende eksempel på potentialet i samarbejde mellem skole og civilsamfund.

Det har også stort potentiale i forhold til selve undervisningen i de Fællesskabende læringsmiljøer – for i jo højere grad vi kan involvere relevante aktører fra lokalsamfundet i skolens aktiviteter, jo mere balance og sammenhæng kan vi skabe i børns liv på tværs af skole, fritid og familieliv, og jo bedre forudsætninger kan vi skabe for børns deltagelse i læringsfællesskaber. Og ligeledes – jo større rolle kan skolerne spille i deres lokalmiljøer.

**Med blik mod
fremtiden**

Med blik mod fremtiden

Over de foregående sider har vi præsenteret en vision for fremtidens Fællesskabende læringsmiljøer for alle børn og unge i Faaborg-Midtfyn Kommune. En vision, vi allerede er godt i gang med at udfolde – og som vi vil blive ved med at udvikle igennem praksis.

I løbet af skoleåret 2026-27 forventer vi at have gennemført den indledende kompetenceudvikling af de respektive faggrupper i kommunens folkeskoler – og i dagtilbud er uddannelsesforløb målrettet de pædagogiske medarbejdere ligeledes i fuld gang.

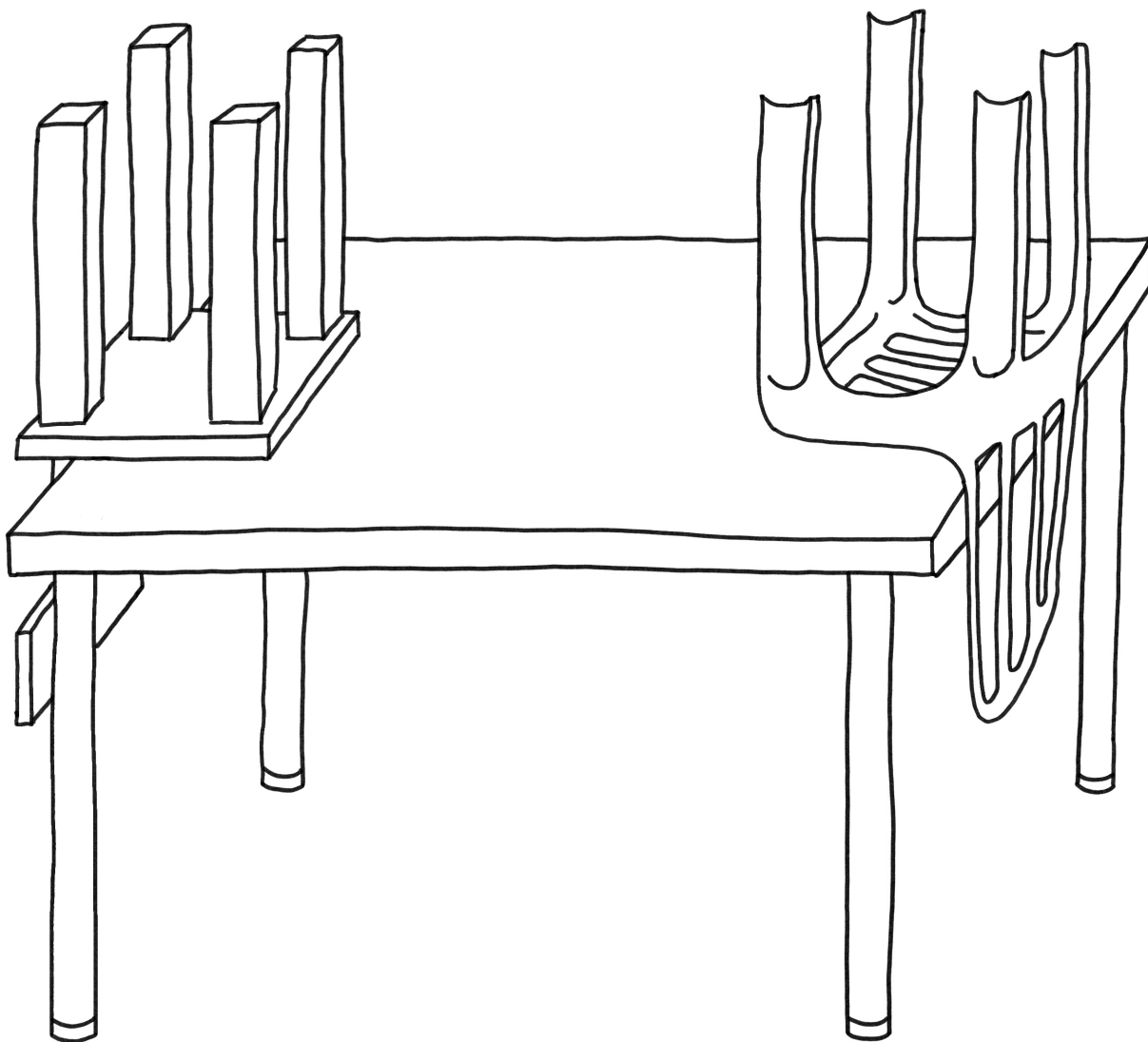
Men det er kun første runde. Over de kommende år vil vi blive ved med at udvikle både metode og struktur, efterhånden som vores fælles vidensbank og erfaringsramme vokser.

Vi gør det for at skabe de bedst mulige rammer for gode og hele børneliv i vores kommune. **Sammen.**

Tak fordi du læste med – vi glæder os til rejsen.

FAABORG-MIDTFYN KOMMUNE, OPVÆKST OG LÆRING

JUNI 2025

Giv Plads – Fællesskaber, Leg og Læring
2025

Redaktion: not a box

Design og layout: Le bureau ApS

Tryk og indbinding: Tarm Bogtryk

Oplag: 1.000 stk

Papir 120g Munken Kristall Rough (indhold),

240g Munken Kristall (omslag)

Sat i Schoolbook og Bernie ST

Copyright: Faaborg-Midtfyn Kommune

Faaborg-Midtfyn Kommune

Tinghøj Allé 2

5750 Ringe

